

جزوه کلمات هم خانواده

بِه کِه کِه شِش شِش شِش شِش شِش شِش

“ به کلمه‌هایی می‌گویند که از یک ریشه گرفته شده باشند و حروف اصلی آن کلمه در کلمه‌های هم‌خانواده‌اش به ترتیب پشت سر هم بیاید. هم چنین کلمه‌های هم‌خانواده از نظر معنی نیز به هم نزدیک هستند. “

سه شرط اصلی برای تشخیص هم خانواده:

- ۱) از شرایط هم خانواده بودن این است که حروف اصلی در کلمات مشابه باشند.
- ۲) شرط بعدی علاوه بر داشتن حروف شبیه به هم این است که ترتیب حروف در کلمات هم خانواده رعایت شود.

مثال: علم و عمل: دارای حروف مشابه هستند اما ترتیب رعایت نشده پس هم خانواده نیستند.

- ۳) شرط سوم داشتن معنی شبیه هم است. اگر دو شرط بالا رعایت شود و کلمات از نظر معنی مشابه نباشند هم خانواده نیستند.

مثال: حاکم و حکیم: شرط اول و دوم رو دارند اما حکیم از ریشه حَکَم و به معنی دانایی است. با حکمت و حُکما هم خانواده است. ولی حاکم از ریشه حُکَم با کلمات محکوم، محاکمه، حکومت، محکمه، تحکم، احکام هم خانواده است.

نکته مهم:

* در زبان فارسی باید بن ماضی و بن مضارع را ملاک هم خانواده بودن قرار داد پس کلماتی که بن ماضی و بن مضارع آن‌ها یکسان باشد هم خانواده هستند.

مثال: روان / رفتار / روش / رفته / رونده هم خانواده هستند چون بن ماضی این کلمه‌ها (رفت) است بن مضارع آن‌ها (رو) می‌باشد. و هر دو از مصدر «رفتن» ساخته شده‌اند.

مثال دیگر: کلمه‌های دیدار / بینا / بینش / بیننده / بینش / دیده / بیننده هم خانواده هستند چون بن ماضی «دید» و بن مضارع «بین» در این کلمه‌ها یکسان است و از مصدر «دیدن» ساخته شده است.

۱. (ج م ع): جامع - مجموع - جمع - اجماع - جمیع - تجمع - جامعه - جمعه - جماعت
۲. (س ج د): ساجد - سجده - سجود - سجاد - مسجد - مساجد
۳. (ن ظ م): ناظم - منظوم - نظم - تنظیم - منظم - نظام
۴. (ع ل م): عالم - معلوم - علم - اعلام - علیم - تعلیم - معلم
۵. (ع م ل): عامل - معمول - عمل - اعمال - معامله - تعامل - اعمال - عوامل - عملیات
۶. (د ر س): تدریس - مدرس - مدرسه - ادريس - دروس - درس
۷. (ح ق ق): تحقیق - حقیقت - محقق - حقوق - حق
۸. (ر ج ع): مراجعه - مرجع - راجع - ارجاع - ترجیع - رجوع
۹. (ر ض ا): راضی - رضا - رضایت - مرتضی - رضی
۱۰. (ش و ر): مشاور - مشورت - شورا - شور - مشاوره
۱۱. (ق ص د): مقصد - مقصود - مقاصد - قصد - اقتصاد - قاصد
۱۲. (ع ر ض): تعرض - تعریض - اعتراض - معترض - عرض - عروض
۱۳. (ع ر ف): معارف - تعریف - عارف - معروف - عرفا - عرفه - معرف
۱۴. (ش ه د): شهید - شهادت - شهدا - شهد - شهد
۱۵. (ض ع ف): ضعیف - ضعف - تضعیف - مستضعف - ضعفا - مضاعف
۱۶. (ن ص ر): ناصر - منصور - نصیر - انصار - نصرت
۱۷. (ج ه ل): جاهل - مجهول - جهالت - جهل

۱۸. (ش ع ر): شاعر - شاعره - مشاعره - شعار - شعر - شعور - شعرا
۱۹. (ق د س): قدس - مقدس - قداست - تقدیس
۲۰. (ح ض ر): حضور - حاضر - حضار - حضرت - محضر - احضار
۲۱. (ش ر ف): شریف - مشرف - اشرف - شرافت - تشریف
۲۲. (ع ظ م): عظیم - اعظم - عظمت - عظمی - معظم - عظیمه
۲۳. (س ک ت): ساکت - سکوت
۲۴. (ک ر م): اکرم - کریم - کرامت - مکرمه - تکریم
۲۵. (ک ت ب): کتاب - کاتب - مکتوب - کتب - مکتب
۲۶. (ل ف ظ): لفظ - تلفظ - الفاظ
۲۷. (ع ز ز): عزت - عزیز - عز - معزز
۲۸. (ظ ه ر): ظاهر - مظهر - ظهور - مظاهر - اظهار - ظواهر
۲۹. (ح ب ب): محبت - حبیب - محبوب - حب
۳۰. (م ث ل): مثل - امثال - مثال
۳۱. (ق ط ع): قطع - مقطع - قاطع - قطعه
۳۲. (ح ف ظ): حفظ - حافظ - حفاظت - محفوظ - محافظت - حفاظ - محافظ - حافظه
۳۳. (ع د ل): اعتدال - معتدل - تعدیل - متعادل - معدل - عدل - عدالت
۳۴. (ص د ق): صادق - مصدق - صداقت - تصدیق - مصادیق - صدقه

گروه آموزشی عصر

ASR_Group@outlook.com

@ASRschool2